

Gruzdžių apylinkių vietovardžiai

Marija Razmukaitė

Lietuvių kalbos institutas

I. Gyvenamųjų vietų vardai

Gruzdžių apylinkių, buvusio Gruzdžių valsčiaus, gyvenamųjų vietų – kaimų, viensėdžių – skaičius įvairiais laikotarpiais nebuvo vienodas: valsčiaus ribos kito, nors ir nežymiai. Šiame straipsnyje kalbiniu aspektu aptariama per šimtą gyvenamųjų vietų vardų, kurių formos oficialiuose šaltiniuose fiksuojamos nuo 1923 metų¹; čia traukti dvarų, viensėdžių, kaimų ir jų dalių vardai fiksuoti prieškario Šiaulių apskrities Gruzdžių valsčiuje (apie 1935–1939 metus)². Be to, į nagrinėjamų vietovardžių sąrašą bus patekę ir tie, kurie pastaraisiais dešimtmečiais administraciškai priklausė Šiaulių rajono Gruzdžių apylinkei³.

Paties valsčiaus centro, miestelio vardas *Gruzdžiai*⁴ (toliau tekste Grz) yra asmenvardinės kilmės, kilęs iš pavardės *Gruzdys*, *Grūzdis*⁴.

Kiti šių apylinkių gyvenamųjų vietų vardai aptariami pagal jų kilmę ir darybą.

Didžiausią šių vardų dalį sudaro asmenvardinės kilmės, mažiau – apeliatyvinės, t. y. iš bendrinių žodžių kilę, ir mažiausiai – iš kitų vietovardžių kilę kaimų, viensėdžių vardai.

1. Asmenvardinės kilmės kaimų, viensėdžių ir kt. vardai

Pagal darybą šie Gruzdžių apylinkių vietovardžiai skirstomi į priesagų vedinius, daugiskaitinių, arba *pluralia tantum*, formų ir sudurtinius vardus.

a. Priesagų **-išk-** vediniai:

-iškės: *Daugėl-iškės*⁵ Mikaičių k. dalis: *Daugėla* pvd.; *Egėl-iškės* k. (dabar Kuršėnų sen. – toliau tekste Krš): **Egėlis*⁶, plg. *Eigėlis*, *Eigėlis* pvd.; *Gaiž-iškės* vs. (dab. Šakynos sen. – toliau tekste Škn): *Gaižys*, *Gaižius* pvd.; *Griež-iškės* k. (Škn): *Griežė* pvd.; *Jauneik-iškės* vs.: *Jauneikà* pvd.; *Mažuol-iškės* sod. (išn.): *Mažuolis* pvd.; *Mil-iškės* k. (Krš): *Mil-lius* pvd.; *Puod-iškės* vs. (išn.): *Puodžius*, *Puodys* pvd.; *Raūd-iškės* k.: *Raudis*, *Raudis*, *Raudys* pvd.; *Raūs-iškės* k. (Škn), buv. *Raūšišės* (1923 m.): *Rausà*, *Rausys*, *Raūšius* pvd.; *Skob-iškės* vs. (Škn): *Skobas* pvd.; *Šė-met-iškės* k. (Škn): *Šėmeta* pvd.; *Tamoš-iškės* vs. (išn.): *Tamošius* v., pvd.; *Vaitū-šišės* vs., Maldėnių k. dalis: **Vaitušis*, plg. *Vaitušis*, *Vaitas* pvd.; *Vosyl-iškės* vs., Norvaišių k. dalis (Krš): *Vosylis* v., pvd.; *Žvirbl-iškės* | *Žvirbl-iškės* k. (Škn): *Žvirblis*, *Žvirblys* pvd.;

-iškiiai: *Kumpón-iškiai* sod. (išn.): *Kūmponas* pvd.; *Maldėn-iškiai* vs., Karve-

Straipsnis, serijos „Lietuvos valsčiai“ Lietuvos lokaliųjų tyrimų mokslo darbų komisijos įvertintas 2008 01 20, „Versmės“ leidykla išteiktas 2004 04 21, pirmą kartą paskelbtas 2010 08 02 elektroninio serialinio leidinio „Lietuvos lokaliniai tyrimai“, ISSN 2029-0799 visateksteje svetainėje www.llt.lt.

¹ Plg. *Lietuvos apgyventos vietos*, Kaunas, 1925.

² Plg. Lietuvos gyvenamųjų vietų vardų prieškaryje kalbininkų sudarytas normintų gyvenamųjų vietų vardų bylas, saugomas Lietuvių kalbos instituto (LKI) Vardyno skyriuje.

³ Žr. *Lietuvos TSR administracinio-teritorinio suskirstymo žinynas*, Vilnius, 1974, d. 1; 1976, d. 2.

⁴ Asmenvardžiai (pavardės, vardai), su kuriais siejami vietų vardai, nurodomi iš „Lietuvių pavardžių žodyno“ (Vilnius, 1985, d. 1; 1989, d. 2) ir K. Kuzavino, B. Savukyno „Lietuvių vardų kilmės žodyno“ (Vilnius, 2003).

⁵ Visose gyvenamųjų vietų vardų grupėse vardai pateikiami abėcėlės tvarka.

⁶ Žvaigždutė prieš žodį žymi, jog tas žodis ar vardas nėra užfiksuotas šaltiniuose, jis tėra rekonstruotas.

⁷ Skliausteliuose nurodyti 1923 metai prie vietovardžio rodo, jog kitokia to kaimo ar viensėdžio vardo lytis fiksuota „Lietuvos apgyventose vietose“, kur teikiami 1923 m. gyventojų surašymo duomenys (žr. 1 išnaša).

liū k. dalis: **Maldēnis*, plg. *Maldenas* pvd.; *Povil-iškiai* k.: *Póvilas* v., pvd.; *Pover-iškiai* k. (išn.): **Poveras*, **Poveris*, plg. *Pāvaras*, *Pavaris* pvd.; *Rud-iškiai* bk. (dab. Rudiškių sen. – toliau tekste Rdšk): *Rūdis*, *Rudjys* pvd.

b. *Pluralia tantum* formų, t. y. iš asmenvardžių daugiskaitos padaryti, vardai:

Augūčiai k.: *Augūtis* pvd.; *Aukštuoliai* k.: *Aukštuolis* pvd.; *Balsiai* k.: *Balsys* pvd.; *Bartkūnai* k.: *Bartkūnas* pvd.; *Bučiučiai* k.: *Bučiučias* pvd.; *Bungiai* k. (Škn): *Bungys* pvd.; *Burbinai* k. (Škn): **Burbinas*, plg. *Burbin*, *Burbinaitis* istor. avd. (1702 m., 1703 m.)⁸; *Buvainiai* k. (Rdšk): **Buvainis*, plg. *Buvainis* istor. avd. (1600 m.); *Čeponiai* k. (Škn): *Čeponis*, *Čeponis* pvd.; *Dargiai* k. (Škn): *Dārgis*, *Dargys* pvd.; *Dargaūdžiai* k. (Škn): **Dargaudis*, plg. *Dārgis*, *Dargys*, *Dargūžis* pvd.; *Daugmaūdžiai* k. (Škn): *Daugmaūdis* pvd.; *Daujočiai* k.: *Daujotis* pvd.; *Dimšiai* k.: **Dimšis*, plg. *Dimša*, *Dimšà* pvd., *Dymszis* istor. avd. (1819 m.); *Diržiai* k. (Škn): *Diržis*, *Diržys*, *Diržius* pvd.; *Gedaičiai* k. (išn.): *Gedaitis* pvd.; *Gedvūdžiai* k. (Škn): *Gedvydis* pvd.; *Gulbinai* vs. (Rdšk): *Guļbinas* pvd.; *Jauneliai* (dab. Kužių sen., Šiaulių r. – toliau tekste KŽ): **Jaunelis*, plg. *Jaunelovičius* pvd., *Jaunielowa* istor. avd. (1808–1820 m.); *Jokubaičiai* k.: *Jokubaitis* pvd.; *Jūrgaičiai* k.: *Jūrgaitis* pvd.; *Kantminiai* k.: **Kantminis*, plg. *Kantminas* pvd.; *Karveliai* k.: *Karvelis* pvd.; *Kiaukliai* k. (Škn): **Kiauklys* avd., plg. liet. *kiauklā* „žiopla, vėpla“⁹; *Kybarčiai* k. (Škn): **Kybartis* avd., plg. *Kýbartas*, *Kybártas* pvd., *Kibartis* istor. avd. (XVI a.); *Laumakiai* k.: *Laūmakis* pvd.; *Lepšiai* k. (Rdšk): *Lepšys* pvd.; *Lýgudai* k.: **Lygudas* avd., plg. *Lýgutis*, *Lýgutis* pvd.; *Lukošaičiai* k.: *Lukošaitis*; *Maldėniai* k.: **Maldēnis* avd., plg. *Maldenas* pvd., *Maldenis* istor. avd. (1702 m., 1795 m. ir kt.); *Maniūšiai* k.: **Maniūšis* avd., plg. *Maniūšis* pvd.; *Mastaičiai* vs., *Nuomininkų* k. dalis (išn.), buv. *Meštaičiai* (1923 m.): **Mastaitis* avd., plg. *Mastaytis* istor. avd. (1618 m., 1697 m.), *Meumaumuc* avd. (1537 m.); *Mažeikiai* k.: *Mažeikis* pvd.; *Mikaičiai* k. (Škn): *Mikaitis* pvd.; *Mikolaičiai* k. (Škn): *Mikolaitis* pvd.; *Mikutaičiai* k. (Škn): *Mikutaitis* pvd.; *Mimaičiai* k. (Škn): **Mimaitis* avd., plg. *Mimas*, *Mimāvičius* pvd., *Adama Mimaycia* (kilm.) istor. avd. (1627 m.); *Norvaišiai* k.: *Norvaišis* pvd.; *Pakačiai* k. (KŽ): *Pakarnis* pvd.; *Paupariai* k.: *Paupariys* pvd.; *Piktaičiai* k.: **Piktaitis* avd., plg. *Piktys* pvd., *Пукмаумучь* istor. avd. (1528 m., 1561 m.); *Piktužiai* k. (Škn): *Piktužis* pvd.; *Povilaičiai* k. (Rdšk): *Povilaitis* pvd.; *Račiai* k. ir vs., *Pauparių* k. dalis: *Račys*, *Rāčius* pvd.; *Radimai* k. (išn.): **Radimas* avd., plg. *Radimonas* pvd.; *Rakaūdžiai* k.: **Rakandis* avd., plg. *Rakandzia* (kilm.) istor. avd. (1747 m.); *Ratkūnai* k.: *Ratkūnas* pvd.; *Raubaičiai* k.: **Raubaitis* avd., plg. *Raubà*, *Raūbas* pvd., *Raubaytis* istor. avd. (1716 m.); *Ražai* sod. (išn.): *Rāžas* pvd.; *Riškaičiai* k.: **Riškaitis* avd., plg. *Riškà*, *Riškēvičius* pvd.; *Romutaičiai* vs. (Škn): **Romutaitis* avd., plg. *Romutis* pvd., *Ромымаумучь* istor. avd. (1537 m.); *Sauginiai* k.: **Sauginis* avd., plg. *Saugà*, *Saugaitis*, *Saūgintas* pvd., *Saugin* istor. avd. (1658 m.); *Saveikiai* k.: *Saveikis* pvd.; *Smilgiai* *Pauparių* k. dalis: *Smilgis*, *Smilgys* pvd.; *Stanėliai* k. (Rdšk): *Stanėlis* pvd.; *Strazdai* k.: *Strāzdas* pvd.; *Šelvenai* dv., k. (Škn): **Šelvenas* avd. (?), plg. *Šēlvis* pvd.; *Šepkaičiai* dv., k.: **Šepkaitis* avd., plg. *Šepkà*, *Šepkus* pvd.; *Šiupyliai* bk.: **Šiupylis*, **Šiupylis* avd., plg. *Šiupýla* pvd.; *Šiūrai* k.: **Šiūras* avd., plg. *Šiūrà*, *Šiūrjys* pvd.; *Taurakiai* k.: **Taurakis* avd., plg. *Taūras*, *Taūrė* pvd., *Taurakis* istor. avd. (1694 m.); *Tulminiai* k. (Škn): *Tulminas* pvd.; *Vaišnoriai* vs. (Rdšk): *Vaišnoris*, *Vaišnorius* pvd.; *Vaitiškiai* vs.

⁸ Istoriniai asmenvardžiai (su metų nuorodomis) palyginimui imami iš istorijos šaltinių LKI Vardyno skyriuje kaupiamos asmenvardžių kartotekos.

⁹ Bendriniai žodžiai su jų aiškinimais imti iš „Lietuvių kalbos žodyno“ (Vilnius, 1956–2002, t. 1–20).

(išn.): *Vaitiškis* pvd.; *Verbūnai* k. (Kž): **Verbūnas* avd., plg. *Verbus* pvd., *Michaelis et Catharina Werbuny* istor. avd. (1729–1771 m.); *Visgirdžiai* | *Viesgirdžiai* of. k. (Škn): **Visgirdis* avd., plg. *Visgirdas* pvd.; *Vorėliai* k. (Krš): **Vorelis* avd., plg. *Vóras* pvd.; *Žiógai* k.: *Žiógas* pvd.; *Žmirklės* k. (Rdšk): **Žmirklė* avd., plg. *Zmirklaitis* istor. avd. (1619 m.); *Mėdsėdai* dv., k. (Krš): **mėdsėdas*, plg. *mėdsėdis* „mėdsėdžių (t. y. nuo kaimo atsiskyrusių, netoli miško esančių gyventojų sodybos, viensėdžio) gyventojas“; *Núomininkai* k.: *núomininkas* „kas nuomojasi ką“.

c. Sudurtinis gyvenamosios vietos vardas. Tai vietovardis, sudarytas iš kelių žodžių – *Kut-galiai* k. (išn.): *Kūtas*, *Kutys* pvd. ir liet. *gālas* „daikto kraštinė dalis (pradžia, pabaiga)“.

2. Apeliatyvinės kilmės gyvenamųjų vietų vardai

Tai vietovardžiai, kilę iš geografinių, geobotaninių terminų bei bendrinių vietų ir kitų objektų pavadinimų, taip pat būdvardžių. Jų yra pirminių, vedinių ir sudurtinių.

a. Pirminiai gyvenamųjų vietų vardai. Tai vardai, neturintys formaliųjų darybos formantų: *Bevařdė* sod. (išn.): *bevařdis*, *-ė* „neturintis vardo“; *Dobilynė* vs. (išn.): *dobilynė* „vieta, kur auga dobilai“; *Lazdynė* vs. (išn.): *lazdynė* „vieta, kur lazdynai auga; lazdynų miškas, krūmai“.

b. Vediniai:

a) galūnės vedinys – *Mėdvalakė* k. (Krš): *medvalakiai* „bendros kaimo ganyklos, pievos, apaugusios krūmokšniais“;

b) priesagų vediniai:

-**ėliai** – *Apuš-ėliai* k.: *āpušė*, *apušė* „epušė, drebulė“;

-**inė** – *Žagar-inė* sod., vs.: *žāgaras* „krūmas“.

c. *Pluralia tantum* formų vardai:

Bargavonės k.: **bargavonė*, plg. lenk. *borgowanie*, kuris siejamas su lenk. *borgować*¹⁰ „imti skolon, kreditan“, dar plg. sl. *bargāuti* „skolinti, imti prekes į skolą“; *Guřbai* k.: *guřbas* „<...> gardas; atitverta rūšio dalis kitoms daržovėms supilti“; *Mārgės* vs., Račių k. dalis: *mārgė* „toliau nuo sodybų esantis rėžis“; *Paskynai* k. (išn.), vs., Raubaičių k. dalis: *pāskinas* „nuskintas, nukirstas“, plg. *pāskinos* „kirtimuose likę medeliai, atžalynas“; *Ūžsieniai* vs., Pakarniūkų k. dalis: *ūžsienis* „galulaukio rėžis“; *Valākai* k., vs. (Škn): *valākas* „žemės rėžis toliau nuo namų; žemės sklypas apie dvidešimt dešimtinių“; *Žardėliai*¹¹ k. (Krš): *žardėlis*, plg. *žarđis*, *žardys* „aptvaras gyvuliams; žardininkui priklausęs žemės sklypas“.

d. Sudurtiniai vietovardžiai:

a) pirmasis sandas būdvardis *aukštas*, *-à*, antrasis – daiktavardis: *Aūkšt-laukis* vs. (išn.): *aukštas*, *laukas*; *Áukš-trakiai* (<**Aukšt-trakiai*): *aukštì*, *trākai*, plg. *trākas* „aukšta, sausa pieva, apaugusi retais krūmais bei medžiais, miško aišktelė“; *Áuš-girės* (<**Aukšt-girės*) k. (Škn): *aukštos*, *gìrios*;

b) abu sandai daiktavardžiai: *Sāsk-kalnis* vs., Maniūšių k. dalis (<**Sask-kalnis*?), plg. lat. *sesks* „šeškas“¹² ir *kālnas*.

¹⁰ Žr. *Slownik języka polskiego*, Warszawa, 1900, t. 1, p. 191.

¹¹ Kita vertus, įmanoma ir asmenvardinė šio vietovardžio kilmė, plg. *Žardelis* istor. avd. (1661 m., 1698 m., 1751 m.).

¹² Žr. Balkevičius J., Kabelka J. *Latvių-lietuvių kalbų žodynas*, Vilnius, 1977.

3. Iš kitų vietovardžių kilę gyvenamųjų vietų vardai

a. Iš upėvardžių:

a) pirminis vietovardis – *Šakýna* bk. (Škn): *Šakýna* up. (Škn)¹³;

b) vediniai: galūnės vedinys – *Dabruōlė* vs. (išn.): *Dabruōlis* up. (Grz); priešdėlio *pa-* vedinys – *Pa-mūšis* vs. (Rdšk): *Mūšà* up. (Pasvalys);

c) *pluralia tantum* formos vardas – *Šėkščiai* k.: *Šėkštys* up. (Krš).

b. Iš kaimų vardų:

a) priesagų vediniai: *Dárg-aičiai* k.: *Dargiai* k. (Škn); *Kiaukl-aitė* vs. (išn.), *Kiauklių* k. dalis: *Kiaukliai* k. (Škn); *Pakarn-iūkai* k. (Kž): *Pakaŕniai* k. (Kž); *Trumpait-ėliai* k. (Rdšk): *Trumpaičiai* k. (Rdšk);

b) priešdėlio *pa-* vedinys – *Pā-kubeliai* k. (Krš): *Kubeliai* k. (Krš).

4. Neaiškios kilmės bei darybos gyvenamųjų vietų vardai

Tai vietų vardai, kurių kilmė arba visai neaiški, arba gali būti aiškinama dvejopai: *Bėrženai* k. (Rdšk): **Beržėnas* avd., plg. *Bėržas* pvd.; kita vertus, tai gali būti priesagos vedinys *Berž-ėnai*, sietinas su liet. *bėržė* „beržynas“, *bėržas*; *Biržiai* k.: *Biržis*, *Biržys* pvd.; kita vertus, vietovardis gali būti siejamas su liet. *biržė*, *biržis*, *biržis* „beržų miškelis, beržynėlis“; *Šilmikiai* k. (Rdšk): **Šilmikis*, plg. *Šilmaitis* pvd.; kita vertus, vietos vardas gali būti pakitęs iš **Šilnikiai* ir siejamas su *šiln-* šaknies asmenvardžiais, plg. *Szilnikowa* istor. avd. (1691–1781 m.), *Casimiri de Szylniki* avd. (1691–1781); *Varčiuliai*, vs., *Žiogų* k. dalis: **Varčiulis* avd., plg. *Varčiūnas* pvd.; kita vertus, įmanoma sieti su liet. *varčius* „varinių daiktų dirbėjas, varkalys; vartininkas“; *Valdomai* of. | sen. *Valdamai* dv., k. – galbūt asmenvardinės kilmės iš **Valdomas* ar **Valdamas*, plg. (?) *Valdonāvičius* pvd.; kita vertus, vietovardis gali būti siejamas su liet. *valdamystė* „valdomas kraštas, sritis, valda“; *Veļ-viečiai* k. (Škn) – galbūt sietina su liet. *velė* „vėlė“ ir liet. *vietà*.

Žemiau pateikiama Gruzdžių apylinkių gyvenamųjų vietų vardų kilmės bei darybos lentelė.

Eil. Nr.	Vietovardžiai pagal kilmę	Vietovardžiai darybos požiūriu				<i>Pluralia tantum</i> formos	Dūriniai (sudurtiniai)	Iš viso
		Pirminiai	Vediniai					
			galūnių	priesagų				
1.	Iš asmenvardžių ir apeliatyvinių asmenų pavadinimų	–	–	21	–	70	1	92
2.	Iš bendrinių žodžių (apeliatyviniai)	3	1	2	–	7	4	17

¹³Upėvardžiai nurodomi iš „Lietuvos TSR upių ir ežerų vardyno“ (Vilnius, 1963).

(tęsinys)

Eil. Nr. Vietovardžiai pagal kilmę	Vietovardžiai darybos požiūriu					Iš viso	
	Pirminiai	Vediniai		Pluralia tantum formas	Dūriniai (sudurtiniai)		
		galūnių	priesagų				
3. Iš kitų vietų vardų:							
a) iš vandenvardžių	1	1	–	1	1	–	4
b) iš gyvenamųjų vietų vardų	–	–	4	1	1	–	6
Iš viso:	4	2	27	2	79	5	119

Kaip rodo ir lentelė, ir statistinis duomenų apdorojimas, daugiausia Gruzdžių apylinkėse yra asmenvardinės kilmės gyvenamųjų vietų vardų (~73,6%), daug mažiau yra apeliatyvinių (~13,6%) ir visai nedaug yra iš kitų vietovardžių kilusių gyvenamųjų vietų vardų (~8%). Darybos požiūriu čia vyrauja *pluralia tantum* formų vardai, triskart mažiau yra priešagų vedinių (pastarieji vyrauja daugiau vakariniame buvusio valsčiaus pakraštyje).

II. Kiti vietovardžiai (žemėvardžiai, vandenvardžiai)

Tai atskiruose kaimuose užfiksuoti ganyklų, pievų, rėžių, ariamos žemės, miškų ir kitų vietų vardai, pelkėvardžiai bei upėvardžiai. Jų buvusio Gruzdžių valsčiaus apylinkėse užfiksuota apie 600, tad aptarti kiekvieno kilmę ir darybą šiame straipsnyje vargu bau įmanoma; todėl apsiribojama jų pateikimu be jokių komentarų abėcėlės tvarka pagal kaimus¹⁴.

Augūčių kaimo: Barsiukynė klnl. miške, Bimbainės ar. ž., Ląpkasis mšk., Sėndvaris ar. ž., klnl.;

Aūkštalaukio vienkiemio: Aūkštrakis dr., Lėknas pv., Markių pelkė rst., Pāmarkiai ar. ž., Rūsiai ar. ž., klnl., Vilkoedis up.¹⁵;

Aukštuolių kaimo: Drámšiai ar. ž., Gendviliškė ar. ž., Lėkvietis pv., Sōdai ar. ž., Šárkliėknis ar. ž., Uolėnės ar. ž.;

Bargavōnių kaimo: Ažuolėnė buv. mšk., Mėškvar̄tis krm., lkn., Plātuonė up., Verdūlis šlt., Vėganės krm.;

Bartkūnų kaimo: Kūrā up., Pakūr̄iai lkn.;

Bėržėnų dvaro: Grānduobė | Žvirgždėčia žvyr., Kapėliai kp.;

Bīržių kaimo: Balā drb. ž., Daržai drb. ž., Karklėžis b., Kūknės keliūkas drb. ž., buv. kl., Pābalis sln., Patiltės pv., Paužvarinė balėlė drb. ž., Petrėjų balėlė plk., Prūdėlis plk., upl., Pūsteglynis drb. ž., Skarbatėji krūmai gn., klm., Skėynimas

¹⁴ Duomenys imti iš prieškarinio Lietuvoje (apie 1935–1938 m.) sudarytų „Žemės vardyno“ anketų, saugomų LKI Vardyno skyriuje; vietovardžių sunormintos lytys kirčiuotos taip, kaip buvo kirčiuotos turimuose šaltiniuose iš gyvosios kalbos.

¹⁵ Vandenvardžių kilmė ir daryba yra aptarti A. Vanago darbuose, žr.: Vanagas A. *Lietuvių hidronimų daryba*, Vilnius, 1970; Vanagas A. *Lietuvių hidronimų etimologinis žodynas*, Vilnius, 1981.

- gn., *Stukai* drb. ž., *Šiūrės* drb. ž., *Švento Jono balėlė* gn., *Týrelis* | *Tyrelėlis* (tarm. *Tyrelėlis*) gn., pv., *Užbalis* drb. ž.;
- Buvainių kaimo:** *Dubynė* b., pv., *Skáistupis* up., *Šaltinėlis* (tarm. *Šaltinėlis*) upl., *Upėlis* grv., *Vilkvedis* up.;
- Daujūčių kaimo:** *Aukštlaukai* ar. ž., dr., *Dabruolis* ln., up., *Dabruolių kėlias* kl., *Dimšbalė* b., *Eglėnų balà* b., *Kapai* kp., *Lankà* up., *Lāpkasis* up., *Lieknėlis* b., *Liekno pėeva* ar. ž., *Markū* balà b., *Pakuonės* l., *Papartynė* b., *Tamōšiškės* ar. ž., *Vilkvedis* up.;
- Diūšių kaimo:** *Atžalynas* pv., *Barabānas* | *Bauškalnis* aikš. miške, *Bruknynėlis* gn., *Daujūtiškė* pv., *Dailioji* pv., *Genėčlieknis* b., *Jauneikiškė* pv., *Maskolupis* kll., *Maldėniškės* b., *Nórupis* up., *Pāgirelis* ar. ž., *Pašėtis* b., *Pūstautis* aikš., *Spangynė* b., *Stovynė* aikš., *Súodinė* kln., *Šėškėna* aikšt., *Taūlieknis* b., *Vėganių áikštė* aikš.;
- Diržių kaimo:** *Balà* pv., *Balėlė* pv., *Beržynėlis* krm., pv., *Būkiškis* up., *Degimai* pv., *Ieovynas* krm., *Kelmynė* pv., *Kapėliai* skp., *Lāpvarčiai* pv., *Lapvartėliai* drv., *Lieknas* lkn., *Lieknėlis*¹⁶ b., pv., *Pābalis* dr., *Pabargavonės* dr., *Pabūkiškis* dr., *Padažės* dr., *Pādegimis* dr., *Paievinys* dr., *Pakluonės* pv., *Pakulmedinė* balà pv., *Palāpvarcis* dr., *Palieknis* dr., *Panaminė* pv., *Pavidbalis* dr., *Raūdiškės* b., *Tarpkelis* dr., *Uždegimis* dr., *Užievinys* dr., *Užlāpvarčiai* dr., *Vidbalis* plk., *Vidūrbalis* dr., *Žvārilas* up.;
- Dobilynės vienkiemio:** *Abazai* kln., *Baravykynas* ar. ž., sod., *Bevařdis* upl., *Bitino skėnimas* ar. ž., plk., *Dobilynės miškas* gn., mšk., *Kėrsių lieknas* plk., *Pagrindai* kl., *Pridotkų lieknas* plk., *Prūdėlis* upl., *Račkelis* kl., *Žvyrduobės* kln., žvyr.;
- Dabruolės vienkiemio:** *Ážuolo síena* ar. ž., *Dabraliāsas* mšk., *Dabruolė* mšk., *Medūlekis* | *Medalekėlis* (tarm. *Medalakėlis*) ar. ž., *Pauparių prūdėlis* upl., *Purviai* vs., *Pūrvietės* ar. ž., *Skidžbalė* ar. ž.;
- Egėliškių kaimo:** *Česnakynė* plv., vs., *Pakūtkalnis* b., klm., *Senkapiai* kln., *Vėrvedis* b., up.;
- Gulbinų kaimo** – *Atsarginė* | *Zapasnója* ž. pl.;
- Guřbų dvaro, kaimo:** *Girstulė* up., *Kūrà* up.;
- Kantminių kaimo:** *Bruknynėlis* b., *Bunginė* pv., *Kapėliai* kp., *Lapkasiai* ar. ž., *Padvarmiškis* mšk., *Prūdliėknis* b., *Užeinautis* ar. ž.;
- Kiauklių kaimo:** *Bargavonės* ar. ž., *Būkiškis* up., *Lieknėlis* drv., *Mārgės* b., dr., *Pakluongalis* l., pv., *Pūčkaus griovys* grv., *Saldžioji balėlė* pv., *Vilkbalis* pv.;
- Kybařčių kaimo:** *Išdaga* b., *Kapėliai* kp., *Nelaiķys* b., *Šilėlis* pv.;
- Laumakių kaimo:** *Aknenūjnė* l., *Atžalynas* dr., pv., *Daržas* gn., pv., *Eināutas* up., *Fābricas* lkn., *Grūzkelis* kl., *Kapėliai* kln., l., *Lankėlės* kln., *Medūlekis* l., *Majākas* l., *Pamėgenčlieknis* lkn., *Stūkai* plk., *Saldžioji balėlė* dr., *Šventōrius* ž. skl., *Tarpeināutas* ž. skl., *Vilkynė* b., lkn.;
- Lepšių kaimo:** *Balà* b., *Liekna* ar. ž., *Ringōžis* up., *Žarbalė* drb. ž.;
- Lukošaičių kaimo:** *Aplūokas* pv., *Gulbināitis* (tarm. *Gulbināitis*), *Kapėliai* skp., *Krojimai* gn., plk., *Margėlės* drb. ž., *Pa-*

¹⁶Kai kurie vietovardžiai kartojasi keliuose kaimuose: upėvardžiai tuose kaimuose, pro kuriuos upė ar upelis teka, kiti žemėvardžiai – kai žemės objektai yra besiribojančių kaimų ribose.

- karnkelis kl., Pamargis drb. ž., Pašakis drb. ž., Pašiūris krm., plk., Rūdėlis | Prūdas plk., Ringožis (tarm. Rygožis) up., sln., Rygožė-lis sln., Senkelis kl., Sėdinė drb. ž., Šėktjys up., Užgulbinaitis (tarm. Užgulbinaitis) drb. ž., Vidutinis b., drb. ž., Žėndagas drb. ž., pv.;
- Maldėnių kaimo:** Kapėliai klnl., Luokštas upl.;
- Maniūšių kaimo:** Duobulė ar. ž., klnl., Duobulis up., Gojėlis ar. ž., Jėnlaukiai ar. ž., Liekvietis pv., Pamarkiai b., Prūdėlis ar. ž., Ūžkapė b., Vėnkšnu-pis pv.;
- Mastaičių (Meštaičių) kaimo:** Paatžalinė pv., Pleskai ar. ž.;
- Mažeikių kaimo:** Dvarkelis kl., Ežeraitis (tarm. Ežerėtis) plk., Kapeliai skp., Liėkna ar. ž., Luokštas upl., Paužvarė kll., Užkalnės | Barsukinė kln., Žvairilas plk., up.;
- Mėdvalakių kaimo:** Akmenynė drb. ž., Jaraminiškė | Naujadvaris drb. ž.; Jėodlieknis pv., Kadagynas l., Lazdynai l., Lazdynėliai l., Liėknas plk., Mėrgės l., Vaisgirys l., Vizgirėdkelis kl.;
- Mikaičių kaimo:** Dumblė pv., Kanapynė pv., Uosynas pv., Ūžsvėtis dr., pv.;
- Mikolaičių kaimo:** Bambalynė ar. ž., Dvėras ūk., Einautas up., Kapėliai kp., Skařdupis up.;
- Mimaičių kaimo:** Eglaitė upės vng., Kapėliai skp., Mėrgės l.;
- Norvaišių kaimo:** Balėlė b., Cidėbro kalnėlis kln., Gaidžbalis b., Garnienės kapeliai kln., Kapėliai 3 klnl., Lankėlė pv., Lendrėnė klnl., Prūdėliai b., ln., Tėrelis b., Zamuska upl., Ženteliai vs., Žydėnas ar. ž., l., Žvyrynas kln.;
- Nuomininkų kaimo:** Apėdėmė ar. ž., Atriėzkai b., krm., Bėdlaukiai ar. ž., Balà b., Degėmai b., Kamšà b., Kapočiai ar. ž., Liėknas pv., Lėydi-mai ar. ž., Pėdabruoliai ar. ž., Pėmeduolakiai ar. ž., Pėmarkiai ar. ž., Pėpleskiai ar. ž., Pėsentaučiai ar. ž., Pėsiurminiškiai ar. ž., b., Pasiurbėlynis ar. ž., Pavėžiškiai ar. ž., Pažviřzdlieknis ar. ž., Sėntautė tyr., Suodėnės ar. ž., Tėkmė b., Ūžbalis ar. ž., Ūžliekniai ar. ž., pv., Ūžtėkmė ar. ž., Ūžskučiuliai ar. ž., Žemdega b.;
- Pāmūšio (Dántų) kaimo:** Lėnmarkos db., Lieknėlis b., Placiójė vt. Mū-šos upėje, Ringožis b., Tamūlio gylė vt. upėje, Viłkvedis up., Vo-verkis vs.;
- Pauparių kaimo:** Kepėliai lkn., Prūdėlis upl.;
- Piktužių kaimo:** Bėkiškis up., Galai ar. ž., Mergplaukis plk., Nėruta up., Saldžiójė pv., Spangėnė ar. ž.;
- Račių kaimo:** Akminėnė ar. ž., Áukštosios ar. ž., Balaitė krm., plk., Ga-lulaukis ž., Jogminiškės ar. ž., pv., Jogminkelis dr., Kalkėnė dr., Kapaĩ kp., Liėknas | Liėkno balà pv., Majėkas kln., Mižino kėpas dr., Pėberžynis dr., Pagrindai gn., Paklėonės dr., Pakapėnė dr., Pylimas dr., klnl., Strazdabalė pv., Tamėšiškės dr., Ūžlieknis dr., Ūžkapiai dr., Vidėrbalis up., Vidėrlaukis dr., Vidurinė balà pv., Viłkvedis up., Žėsino skėjėnimas dr.;
- Radėmų kaimo:** Grėybkalnis ar. ž., Srėtis b., krm.;
- Rakaņdzių kaimo:** Asėnė gn., Balėlė ar. ž., Baliukė | Sauginių balaitė gn., pv., Deperėncija gn., krm., Grėzdtakis | Gruzdžių takėlis drb. ž.,

Jokūbáičkelis (tarm. *Jokūbāčkelis*) kl., *Kupstýnė* ar. ž., pv., *Lendrýnė* pv., *Lieplaupis* drb. ž., *Marėlės* gn., pv., *Mirkapušynas* | *Mérckapušynas* | *Mirkapušynas* drb. ž., gn., *Paklúonės* pv., *Pélkė* gn., plk., pv., *Plátumos* plk., pv., *Púčka* | *Púška* b., db., *Rimdeikis* plk., pv., *Sáskalnís* | *Šėškálnís* drb. ž., *Subátliėknís* | *Sabačionkà* plk., *Šiupýjkelis* kl., *Šliūplieknis* drb. ž., pv., *Týrelis* gn., pv., *Upėlis* b., upl., *Úžtvaras* gn., pv., *Vil̄kupis* | *Vil̄kbalis* drb. ž., pv. *Zamuskà* upl.;

Ratkūnų kaimo: *Eglynėlis* klnl., *Kapėliai* kp., *Ringožys* (tarm. *Rygožys*) up., *Vil̄kbalis* b.;

Raūdiškių kaimo: *Rėkauka* k. dalis, *Sraūtas* up.;

Riškaičių kaimo: *Beržynas* ar. ž., l., *Cidābro kalnėlis* klnl., *Jūrgiškė* pv., *Kapėliai* skp., *Lankà* pv., *Lieknėlis* mšk., *Mandžiūrija* pv., *Skynimėlis* pv., *Stōniškė* l., *Špikė* skl., *Uodegà* l.;

Romutaičių kaimo: *Donýliškių eglynas* | *Donýliškių laūkas* mšk., l., *Saldinė balėlė* pv., *Smiltýnė žvyr.*, *Úžkamšis* ar. ž., mšk.;

Sāskalnio kaimo – *Žlabiū balà* b.;

Stanelių kaimo: *Aplūokai* pv., *Bizliėknis* b., *Bargavōnkėlis* kl., *Davaldės* b., *Dėgsnės* b., *Didýsis grióvis* grv., *Duóbės žvyr.*, *Ejerýnė* b., *Gilíoji balà* b., *Júodžkelis* kl., *Kapėliai* kp., *Kāplieknis* b., *Kúdra* plk., *Kúdroš kálnas* ar. ž., kln., *Lankūgalis* | *Ganýklos* b., *Lieknėliai* plk., *Naujākelis* kl., *Paklúonės* pv., *Pāužvarė* kl., *Plýtnyčia* vt., *Rimbals* b., krm., *Sriāutai* b., *Stukiniai* ar. ž., *Šilas* klnl., *Šveito Jōno balà* b., *Úžsriaučiai* ar. ž., *Viganės* ar. ž., pv., *Žmirkliū keliūkas* kl.;

Strazdų kaimo: *Balaitė* (tarm. *Balātė*) b., *Kúdrėlė* ar. ž., b., *Lažų kelias* | *Račkelis* kl., *Pagóvė* dr., pv., *Pālieknis* dr., pv., *Pāmeldynis* ar. ž., pv.;

Šėkščių kaimo: *Klúonas* pv., *Zapasnóji* ar. ž., gn.;

Šepkaičių dvaro: *Beržynėlis* mšk., *Kalkýnė* (tarm. *Skalkýnė*), *Plentāuka* gn., pv.;

Šepkaičių kaimo: *Gojėlis* gn., *Kepėliai* skp., *Kūrà* up., *Margėlės* drb. ž., pv., *Melnytýnės malūno* vt.;

Šilmikių kaimo: *Balėlė* pv., *Degimai* vs., *Galaĩ* pv., *Júodlieknis* pv., *Pādegimis* ar. ž., *Pylimėlis* kl., *Sėnkapiai* kp., *Skáistupis* pv., *Šaltėnis* gn., *Úžvarai akmenų tvora*, *Vidūrlaukis* sod., *Vil̄kvedis* up., *Žárbalė* ar. ž., *Žvirgždýnės* ar. ž.;

Šiupýlių bažnytkaimio: *Baltulienė* l., *Barsukýnė* klnl., *Bedrė* b., plk., *Blindýnė* l., *Cidabro kalnelis* klnl., *Dėgsnės* b., *Dobilýnė* dr., *Duóbės* dr., *Gaidžiū balėlė* dr., *Gyvatýnė* dr., *Kadagynai* | *Krūminiai* | *Žiūrai* k. dalis, *Kūknės keliūkas* kll., *Lendrýnė* klnl., *Lieknas* drp., *Maudýnės* 2 db., *Pridōtkai* b., dr., *Prūdėlis* prd., *Rygóžis* b., *Siurviliškiai* dr., *Skynimas* dr., *Špinkio kalnas* db., *Tyrelis* b., drp., *Uždegėnis* dr., *Zamucka* upl., *Žendagai* ar. ž., b.;

Šiūrų kaimo – *Šiūrės* drb. ž.;

Taurakių kaimo: *Atriėzkai* drb. ž., *Degimai* drb. ž., *Galaĩ* ž., *Kertė* | *Naidinės* ž., *Kliōriškės* ar. ž., *Lieknai* ž., *Pabalýs* pv., *Pavaldamýs* ar. ž., *Pavėlninýs* ar. ž., *Pláudiškės* ž., *Pūsvalakis* ž. skl., *Stūkai* drb. ž., rž., *Šaltėnis* b., *Valākai* rž., *Vil̄kvedis* up., *Žydiškės* ž.

Trumpaitėlių kaimo: *Abaziškės ar. ž., pv., Ajerėnė (tarm. Ejerėnė) b., Akmenėnė dr., Aukštėjai ar. ž., Ažuolų dirvą ar. ž., Būzlieknis b., krm., Brūkai 2 kll., Buováinkelis kl., Dėdbalė b., Duobūlis up., Júodlieknis b., Kalninė bala b., Kapėliai kp., Kapkelinė b., Kąpkelis | Rimšėlkelis kl., Kąplieknis b., Lamatà b., Lamatėlė b., Laňkos | Ūžvieškelio laňkos b., Pāužvaris ar. ž., klnl., Plýtnyčia vt., Spangėnė ar. ž., b., Šaltėnlieknis b., Šilai ar. ž., Šlėnės ar. ž., Švendrėnė b., Žándagai b., Žyrdrėnės ar. ž.;*

Vaišnėrių kaimo: *Akmenėnė dr., Beržynėlis drb. ž., Galaĩ krm., lkn., Gervėnė drb. ž., Gilióji balà pv., Girstulė up., Kūrà up., Stūkai dirb. ž., Stulpýčia dr., Švėdkapiai drb. ž.;*

Valākų kaimo: *Pašiuizýs dr., Pašovėtis dr., pv., Skuřliškis drž., Šiuizė drp., krm.;*

Vaĩdamų kaimo: *Berkiškė ar. ž., Degĩmai ar. ž., Jasvėliškės ar. ž., Kalaminėškės drb. ž., Kapčėnė drb. ž., Karėliškės drb. ž., Lankà pv., Menkių bala b., Ruožkalis kln., Supýklų líeknas lkn., Sūdmalų kalnelis kln., Vasýliškės ž., Velnėnė drb. ž., Vėlkvedis up.;*

Vaĩdamų dvaro: *Kalnėlis klnl., Karklāduobės klmp., Klampėnė b., Linmarka b., Mikolaitėnė ar. ž., Šaltinis pv., Torpėnė pv.;*

Vasýliškių vienkiemio: *Karėliškės ar. ž., krm., Vaišovėliškės pv., vs.;*

Veľviečių kaimo: *Birbėnė mškl., Laukas ant Danýliškių ar. ž., Sakaliūkai mškl.;*

Viesgirdžių kaimo: *Juodalksnynė b., Kapėliai kp., Nóruta up.;*

Žiógų kaimo: *Blindinė b., Cibiākinė ar. ž., Čiuľkinýs b., krm., Duobūlis b., Jievinėlis b., Kelmėnė b., Kūrà up., Lieknėlis b., Pabaužlaukis b., Žiógbalis b.*

Sutrumpinimai

aikš. – aikštė, aikštelė

ar. ž. – ariama žemė

avd. – asmenvardis

b. – bala

bk. – bažnytkaimis

būdov. – būdvardis

buv. – buvusi forma

db. – duobė

drb. ž. – dirbama žemė

dr. – dirva

drp. – durpynas

drov. – dirvonas

drž. – daržas, daržai

gn. – ganykla

grv. – griovys

istor. – istorinis

išn. – išnykęs vietovardis

k. – kaimas

kilm. – kilmininkas

kl. – kelias

kll. – kelelis, keliukas

kln. – kelmynas

klmp. – klampynė

kln. – kalnas

klnl. – kalnelis

kp. – kapinės

krm. – krūmai

l. – laukas

lat. – latvių

lenk. – lenkų

lkn. – lieknas

ln. – lanka

mšk. – miškas

of. – oficialioji forma

plg. – palygink

plk. – pelkė

plv. – palivarkas

pv. – pieva

prd. – prūdas (t. y. tvenkinys)

pvd. – pavardė

rst. – raistas

rž. – rėžis

sen. – seniūnija

sklp. – sklypas

skp. – senkapiai

sln. – slėnis

sod. – sodyba

šlt. – šaltinis

tarm. – tarmiškai

tyr. – tyrulis, durpynas

ūk. – ūkis

up. – upė

upl. – upelė, upelis

vng. – vingis

vs. – viensėdis

vt. – vieta, vietovė

ž. – žemė

ž. pl. – žemės plotas

ž. sklp. – žemės sklypas

žovr. – žovyras, žovyrynas

Straipsnis numatomas spausdinti „Lietuvos valsčių“ serijos monografijoje „Gruzdžiai“ (vyr. redaktorius ir sudarytojas *Damijonas Šniukas*).

Straipsnio kalbos redaktorius *Albinas Masaitis*, korektorė *Vida Kasparavičienė*, anglų k. redaktorius, vertėjas *Alozas Pranas Knabikas*.

Straipsnio priedai, skelbiami atskirai (tam skirtuose leidinio skyriuose):

1. Straipsnio santraukos lietuvių ir anglų kalbomis.
2. Žinios apie autorių.

Nurodymai dėl straipsnių naudojimo (citavimo): Skelbiant ar bet koku būdu panaudojant bet kurį elektroninio serialinio leidinio „Lietuvos lokaliniai tyrimai“ svetainės www.llt.lt straipsnį ar jo dalį kartu su juo privaloma skelbti leidinio „Lietuvos lokaliniai tyrimai“ visą nesutrumpintą pavadinimą, jo tarptautinio standartinio serialinio leidinio numerį ISSN 2029-0799, interneto svetainės www.llt.lt pavadinimą, tomo (darbo) sutartinį kodinį pavadinimą, straipsnio autorių, straipsnio pavadinimą, „Lietuvos valsčių“ serijos ir monografijos, kuriai straipsnis parašytas, pavadinimus bei straipsnio pirmojo paskelbimo serijos monografijoje ir jo paskelbimo svetainėje www.llt.lt datas (jei šios datos sutampa, skelbiama viena – paskelbimo svetainėje www.llt.lt data) .